

Alueellisen jätehuoltolautakunnan vuosikertomus 2023

Alueellinen jätehuoltolautakunta toimii jätelain (646/2011) 23 §:n mukaisena kuntien yhteisenä jätehuoltoviranomaisena. Jätehuollon yksikkö Tampereen kaupungilla vastaa alueelliselle jätehuoltolautakunnalle osoitettujen tehtävien valmistelusta ja päätösten toimeenpanosta.

Yhteistoiminta-alueeseen kuuluu 17 Pirkanmaan kuntaa: Hämeenkyrö, Ikaalinen, Juupajoki, Kangasala, Lempäälä, Mänttä-Vilppula, Nokia, Orivesi, Parkano, Pirkkala, Pälkäne, Ruovesi, Sastamala (entisten Mouhijärven ja Suodenniemen osalta), Tampere, Vesilahti, Virrat ja Ylöjärvi. Toimialueella on noin 470 000 asukasta ja noin 39 500 vapaa-ajan asuntoa. Tampereen kaupunki toimii jätehuollon yhteistoiminta-alueen isäntäkuntana.

Kuva 1 Jätehuoltoviranomaisen toiminta-alue

Jätehuoltoviranomaisen tehtävät määritellään jätelaissa. Jätehuoltoviranomainen päättää jätehuollon järjestämisen yleisistä periaatteista kuten esimerkiksi jätetaksasta, jätteenkuljetusjärjestelmästä ja jätehuoltomääräyksistä. Lisäksi jätehuoltoviranomainen käsittelee anomukset jätehuoltomääräyksistä poikkeamiseksi ja jätetaksan määräämiseksi taksasta poiketen. Jätehuoltoviranomainen myös seuraa aktiivisesti jätelainsäädännön ja kunnallisten jätehuoltomääräysten toteutumista toimialueellaan.

Jätehuoltoviranomaisen toiminnalla luodaan edellytykset ympäristöä mahdollisimman vähän kuormittavalle ja asiakkaita monipuolisesti palvelevalle jätehuoltojärjestelmälle. Toiminnalla turvataan lisäksi tehokas ja yhdenmukainen viranomaispäätöksenteko yhteistoiminta-alueella. Jätehuoltoviranomainen huolehtii, että yhteistoiminta-alueen kuntien, ympäristönsuojeluviranomaisten, Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n ja muiden sidosryhmien kanssa tehdään riittävästi yhteistyötä jätehuollon alueelliseksi kehittämiseksi.

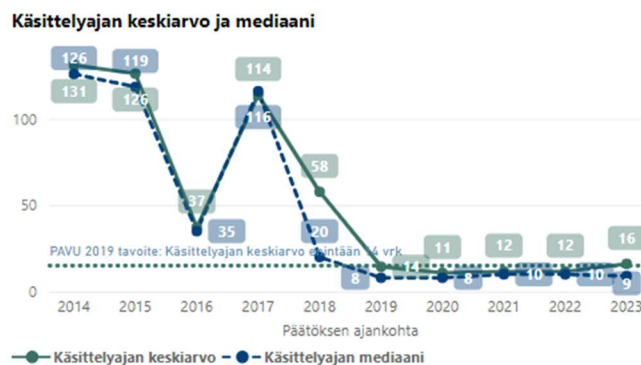
1. Yksikön toiminnallisten mittareiden toteutuminen

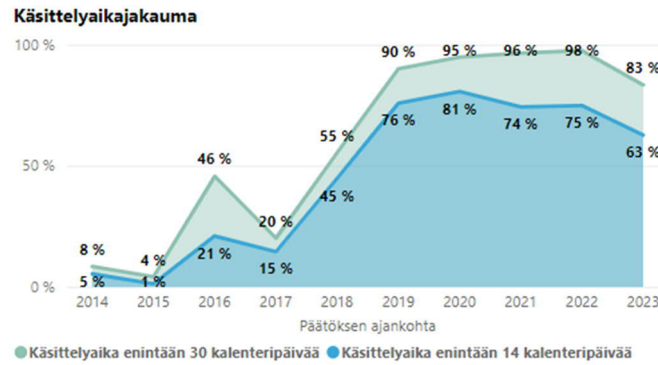
Jätehuoltopäällikön ratkaisemia poikkeamispäätöksiä koskeva määrällinen tavoite (900 annettua päätöstä) saavutettiin. Poikkeamispäätösten määrä kasvoi jälleen edellisvuodesta jopa 343 päätöksellä. Jättemaksuja ja jätehuoltomääräyksiä koskevia poikkeamispäätöksiä tehtiin toimintavuonna 1 329 kpl, mikä on eniten jätehuoltoviranomaisen toimintahistorian aikana. Hakemusten määrän kasvuun vaikutti erityisesti jätehuoltomääräysten poikkeamishakemusten lisääntyminen aiemmista vuosista. Näiden määrä lisääntyi noin 300 kappaleella, vaikka esimerkiksi jätehuoltomääräyksiä on lievennetty mm. sekajäteastian tyhjennysvälin pidentämisen osalta. Lisäksi päätösten voimassaoloaikoja on pidennetty.

Kuva 2 Kiinteistöjä koskevat päätösasiat asiatyypeittäin

Jättemaksumuistutusten ja jätehuoltomääräysten poikkeamishakemusten käsittelylle asetettu ajallinen tavoite (14 vrk) ylittyi. Hakemukset käsiteltiin keskimäärin 16 vuorokauden kuluessa. Käsittelyajan pidentyminen johtui hakemusten määrän lisääntymisestä. Lisäksi vireille tulleiden kompostointi-ilmoitusten aiheuttama ruuhka vaikutti myös hakemusten käsittelyaikoihin, koska ilmoitusten vastaanottoa ja käsittelyä jouduttiin osittain priorisoimaan. Tämä näkyi erityisesti hakemusten käsittelyaikajakaumassa: Vuonna 2023 63 % hakemuksista käsiteltiin 14 vuorokauden kuluessa ja 83 % 30 vuorokauden kuluessa. Tässä tapahtui heikennystä aikaisempiin vuosiin nähden.

Kuva 3 Hakemusten käsittelyaikojen kehitys vuosien 2014–2023 aikana

Päätösten pysyvyyttä koskeva tavoite ei toteutunut suunnitellusti. Hallinto-oikeus antoi toimintavuoden aikana kaksi ratkaisuaan jätehuoltopäällikön ja alueellisen jätehuoltolautakunnan päätöksiä koskevista valituksista. Toinen valitus koski kiinteistölle määrättyä jätemaksua ja toinen vuonna 2021 hyväksytyistä kunnallisista jätehuoltomääräyksistä tehtyä valitusta. Hallinto-oikeus hylkäsi jätehuoltomääräysten hyväksymistä koskevan valituksen. Sen sijaan kiinteistölle määrättyä jätemaksua koskeva jätehuoltopäällikön päätös kumottiin ja palautettiin uudelleen käsiteltäväksi. Asia on sittemmin ratkaistu uudelleen.

Ilmoitusten käsittelylle asetettu määrällinen tavoite (1 200 kpl) ylittyi selvästi. Toimintavuoden aikana käsiteltiin 38 lietteen omatoimista käsittelyä koskevaa ilmoitusta ja jopa 17 421 kompostointi-ilmoitusta. Vuosien 2022 ja 2023 aikana vireille tullut kompostointi-ilmoitusruuhka saatiin pääosin purettua.

Jätelain ja jätehuoltomääräysten noudattamisen seurantaan koskeva määrällinen tavoite (700 seurantakirjettä) ei toteutunut. Tämä johtui kompostointi-ilmoitusten aiheuttamasta toiminnan ruuhkautumisesta. Yksikön resursseja jouduttiin vuoden 2022 tavoin keskittämään asiakaspalveluun sekä kompostointi-ilmoitusten vastaanottoon ja käsittelyyn, mikä viivästytti seurantatyötä. Lisäksi vuoden 2023 lopulla käynnistettiin jätehuoltomääräysten päivitysprosessi, jonka avulla pyrittiin sujuvoittamaan seurantatyötä. Tämä myös osaltaan vaikutti siihen, että seurantatyötä siirtyi vuodelle 2024 odottamaan jätehuoltomääräysten päivitystä. Seurantakirjeitä jätelain ja jätehuoltomääräysten noudattamiseksi lähetettiin toimintavuonna yhteensä 531 kpl, mikä on määrällisesti samaa tasoa vuoden 2022 kanssa.

Sidosryhmäyhteistyötä tehtiin suunnitellusti. Jokaisen toimialueen kunnan kanssa järjestettiin vuosittaiset jätehuollon kehittämispalaverit, joissa keskusteltiin jätehuollon ajankohtaisista asioista. Tapaisiin osallistui yhteensä 65 kuntien edustajaa. Lisäksi kuntajohdon kanssa järjestettiin vuosittainen info- ja keskustelutilaisuus, jossa käytiin läpi mm. jätehuoltoviranomaisen yhteistoimintasuojen päivitystarpeita sekä muita jätehuollon ajankohtaisia asioita.

Toiminnan mittarit				
Toiminta on sujuvaa ja laadukasta:				
	TP 2021	TP 2022	TAE 2023	Toteuma 31.12.2023
<i>Hakemusten käsittelypäivien keskiarvo on alle 14 vuorokautta</i>	12	12	14	16
<i>Päätösten pysyvyys ylemmissä oikeusasteissa, %</i>	100	100	100	99,9
<i>Annettujen päätösten määrä, kpl</i>	969	986	900	1 329
<i>Käsiteltyjen ilmoitusten määrä, kpl</i>	72	207	1 200	17 459
Jätehuollon keskeisten toimijoiden kanssa tehdään tiiviisti yhteistyötä:				
<i>Jätehuollon kehittämispalaverit yhteistoiminta-alueella, kpl</i>	17	17	17	17
Kiinteistöt ovat kattavasti ja asianmukaisesti järjestetyn jätehuollon piirissä:				
<i>Jätelain ja jätehuoltomääräysten noudattamista koskevien seurantakirjeiden määrä, kpl</i>	309	554	700	531

Taulukko 1 Jätehuoltoviranomaisen toiminnallisten mittarien toteutuminen

2. Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Jätehuoltolautakunta asetti vuoden 2023 toiminnallisiksi tavoitteiksi uuden jätelain ja jätehuoltomääräysten toimeenpanon, kiinteistöittäisten jätteenkuljetusalueiden päivittämisen sekä jätestrategian toimeenpanon.

Uusien jätehuoltomääräysten toimeenpanoa koskeva tavoite toteutui pääosin suunnitellusti. Jätehuoltomääräyksiä päivitettiin vuoden aikana toimeenpanon yhteydessä havaittujen muutostarpeiden osalta. Nämä liittyivät erityisesti kompostointia koskevaan sääntelyyn. Lisäksi taloyhtiöiden uusien erilliskeräysvelvoitteiden noudattamisen seuranta jatkettiin tehostetusti koko toimialueella. Niille taloyhtiöille, joilta vaadittavat kierrätettävien jätteiden jäteastiat vielä puuttuivat, lähetettiin kehotuskirjeet jätehuoltomääräysten noudattamiseksi. Lisäksi Tampereen osalta ne taloyhtiöt, jotka eivät olleet noudattaneet jätehuoltoviranomaisen kehotusta erilliskeräysvelvoitteiden noudattamiseen, laitettiin vireille kunnan ympäristönsuojeluviranomaiseen valvontamääräyksen antamista koskevana asiana.

Toimintavuoden aikana umpeutuivat viimeiset vuonna 2021 hyväksytyissä jätehuoltomääräyksissä asetetut siirtymäajat jätteiden erilliskeräysvelvoitteita koskien. Isoin muutos koski Tampereen kaupunkiseudun keskustaajamaa, jossa biojätteen lajittelu- ja erilliskeräysvelvoite laajentui jokaiselle

asuinkiinteistölle. Uusi velvoite astui voimaan 1.9.2023. Tämän muutoksen toimeenpano työllisti sekä jätehuoltoviranomaista että Pirkanmaan Jätehuoltoa valtavasti. Vuoden 2023 loppuun mennessä noin 90 % keskustaajaman kiinteistöistä oli hoitanut uuden velvoitteensa asianmukaisesti kuntoon. Vuoden 2023 lopulla jätehuoltoviranomainen käynnisti uuden jätehuoltomääräysten päivitystyön, jonka avulla pyrittiin tehostamaan viranomaisten seuranta- ja valvontatyötä sekä jätehuoltoon liittymisessä että erilliskeräysvelvoitteiden noudattamisessa. Jatkossa velvoitteensa laiminlyöneitä kiinteistöjä ei enää viedä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle hallintopakkomenettelyyn, vaan kiinteistöt liitetään vaadittujen palvelujen piiriin jätehuoltoviranomaisen toimesta.

Vuoden 2023 aikana tavoiteltiin lisäksi kompostointi-ilmoitusten sujuvaa käsittelyä siten, että vuosien 2022 ja 2023 aikana vireille tullut ilmoitusruuhka saataisiin pääosin purettua. Tässä tavoitteessa onnistuttiin. Ruuhkan purkamisen mahdollisti yksikössä vuoden aikana kehitetty automatisaatio ilmoituskäsittelyyn. Robotti käsitteli toimintavuoden aikana noin 13 000 ilmoitusta ja teki yksikön henkilöstön puolesta noin 600 tunnin edestä töitä. Automatisaation avulla ilmoitusten käsittelyaikoja saatiin huomattavasti lyhennettyä ja asiakaskokemusta parannettua, koska henkilöstön resursseja pystyttiin ohjaamaan mm. asiakasneuvontaan ja -ohjaukseen sekä epäselvien ilmoitusten selvittämiseen.

Toisena toiminnallisena tavoitteena oli vanhojen, vuonna 2014 hyväksytyjen kiinteistöittäisten jätteenkuljetusalueiden päivittäminen. Kyseessä oli yksi kuntien yhteisen jätestrategian toimenpiteistä, mikä tuli toteuttaa vuoteen 2025 mennessä. Tavoite toteutui suunnitellusti. Uudet aluerajaukset valmisteltiin toimintavuoden aikana yhdessä kuntien ja Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n kanssa. Uudet aluerajaukset hyväksyttiin jätehuoltolautakunnassa vuoden 2024 alussa. Päätöksen toimeenpano ulottuu vuosille 2024–2029.

Kolmantena toiminnallisena tavoitteena vuonna 2023 oli jätestrategian toimeenpano. Myös tämä tavoite toteutui suunnitellusti. Toimintavuoden aikana toteutettiin laajempi tarkastelu siitä, miten jätestrategiaan asetettuja tavoitteita oli tähän mennessä saavutettu. Jätestrategian tavoitteiden toteuttiin toteutuneen kohtuullisen hyvin. Eniten parannettavaa oli kiertotalouden edistämistä ja jätteen synnyn ehkäisyä koskevassa tavoitteessa sekä bio- ja pakkausjätteiden keräysasteen parantamisessa. Tilanne parantunee näidenkin tavoitteiden osalta tulevina vuosina, kun mm. jätehuoltomääräysten muutosten toimeenpanon vaikutukset ovat aiempaa laajemmin nähtävissä. Myös kiertotalouden edistämiseen on varattu toimialueella aiempaa enemmän resursseja eri toimijoilla.

Jätestrategian seurantaraportin yhteydessä laadittiin myös aikataulutettu suunnitelma vielä toteuttamatta oleville toimenpiteille. Nämä on tarkoitus saada toteutettua vuosien 2024–2025 aikana ennen kuin uuden jätestrategian laadinta käynnistetään.

3. Talouden toteutuminen

Jätehuoltoviranomaisen talousarvio vuodelle 2023 oli 521 000 €. Jätehuollon yksikön ja jätehuoltolautakunnan yhteenlasketut kulut olivat 564 000 €, joten kulut toteutuivat 43 000 € talousarviota suurempina. Budjetin ylitys johtui pääosin henkilöstökulujen ylittymisestä. Yksikköön jouduttiin toimintavuoden aikana tekemään talousarvion ja henkilöstösuunnitelman ulkopuolinen rekrytointi kompostointi-ilmoitusten aiheuttaman ruuhkan purkamiseksi, mikä näkyi ennakoitua suurempina palkka- ja henkilöstösivukuluina. Kompostointi-ilmoitusten aiheuttama ruuhka näkyi myös palvelujen ostoille sekä tarvikkeille ja tavaroille budjetoitujen kulujen ylittymisenä. Näihin vaikuttivat esimerkiksi ennakoitua suuremmat sisäiset ICT-kulut kompostointi-ilmoitusten käsittelyyn kehitetyn automatisaation vuoksi sekä aiemmista vuosista lisääntyneet postituskulut.

Tilikauden tuloksella on katettu ns. jyvittämättömiä, yleisiä hallinnollisia kustannuksia. Näitä ovat olleet mm. jätehuoltoviranomaisen toimintaan liittyvät yleiset henkilöstö- ja taloushallintopalvelut sekä toimistosihteeripalvelut päätösten tiedoksiantoihin liittyen.

Jätelainsäädännön ja kuntien välisen yhteistoimintasopimuksen mukaisesti jätehuoltoviranomaisen toiminnan kustannukset on katettava kokonaisuudessaan jätemaksutuloilla. Jätehuoltoviranomaisen toiminnan kustannukset on peritty osana kuntalaisten jätemaksun perusmaksuosuutta. Tampereen kaupunki on laskuttanut jätehuoltoviranomaisen toiminnasta aiheutuneet kustannukset Pirkanmaan Jätehuolto Oy:ltä kalenterivuoden loppuun mennessä yhteistoimintasopimuksen mukaisesti.

111874, Jätehuollon yksikkö	TP 2022	TP 2023	TA 2023
	* 1.000	* 1.000	* 1000
Toimintatuotot	451	534	521
Tuet ja avustukset	1	2	0
Muut toimintatuotot	450	532	521
Toimintakulut	-447	-532	-521
Henkilöstökulut	-356	-426	-391
Palkat ja palkkiot	-294	-339	-323
Henkilösivukulut	-63	-87	-68
Eläkekulut	-52	-73	-56
Muut henkilösivukulut	-11	-14	-12
Palvelujen ostot	-69	-82	-78
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2	-7	-4
Vuokratulot	-19	-17	-20
TOIMINTAKATE	4	2	0
VUOSIKATE	4	2	0
TILIKAUDEN TULOS	4	2	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	4	2	0

113132_26299, Jätehuoltolautakunta	TP 2022	TP 2023
	* 1.000	* 1.000
Toimintatuotot	26	32
Myyntituotot	26	32
Toimintakulut	-26	-32
Henkilöstökulut	-18	-17
Palkat ja palkkiot	-18	-17
Palvelujen ostot	-8	-15
TOIMINTAKATE	0	0
VUOSIKATE	0	0
TILIKAUDEN TULOS	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	0	0

Taulukko 2 Jätehuoltolautakunnan ja jätehuollon yksikön tuloslaskelmat vuodesta 2023